

відповідають вимогам та бажанням клієнта. *Головними цілями відбудови* родинної церкви Різдва Богородиці Гоголів-Яновських є наступні: відтворення об'єкту культурної спадщини; поліпшення стану забудови й упорядкування історичної частини села Гоголевого; збереження унікального історичного ареалу; відновлення механізмів культурної спадковості; збереження та збагачення історико-культурних традицій регіону та творчого потенціалу суспільства; відродження історико-культурних традицій, інтересів і запитів різних верств населення села Гоголевого; формування моральних основ суспільства, громадянськості та патріотизму, позитивних культурно-поведінських моделей; додатковий об'єкт показу музею-заповідника.

Другорядними цілями є такі: упорядкування та озеленення населеного пункту; створення сучасного об'єкта соціальної сфери; поліпшення технічного стану інженерних споруд і мереж, шляхового господарства для забезпечення належного рівня проживання та обслуговування, як мешканців села, так і туристів.

Література

1. Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Менеджмент неприбуткової організації. Частина – 2 Кіровоград: ЦПТІ, ІСКМ, 2003 – 140 с.
2. Батенко Л.П., Загородніх О.А., Ліщанська В.В. Управління проектами: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2004. – 231 с.
3. Магда В. Храми Гоголівського краю. – Гадяч: Видавництво «Гадяч», 2013. – 356 с.
4. Петрова І.В. Проектування в соціально-культурній сфері: [навч. посіб.] / І. Петрова – К., 2007. – 372 с.
5. Суханов С. Как поставить цели и разработать взаимосвязанный комплекс стратегий их достижения // Отдел маркетинга. – 2004. – № 9. – С.7–11.

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З МЕТОЮ ПОГЛИБЛЕННЯ ЗНАТЬ УЧНІВ З БІОЛОГІЇ

*О.А. Жгут, Л.В. Чернобровкіна
Київ, Україна*

Шкільна біологічна освіта має можливість цілеспрямовано, скоординовано і системно надавати знання. Форми і методи отримання біологічних знань різноманітні: шкільні уроки, навчальні екскурсії, навчальна практика, фенологічні спостереження, біологічні конкурси та олімпіади.

На сучасному етапі розвитку суспільства дуже гостро постає проблема застосування учнями знань на практиці. Велике значення при цьому набуває напрямок участі учнів в науково-дослідницькій та науково-практичній діяльності. Це – спеціально організована пізнавальна, творча діяльність, що характеризується цілеспрямованістю, активністю, предметністю, вмотивованістю та свідомістю. Вона базується на природженому пізнавальному рефлексі. При цьому робота учнів пов'язана з розв'язком творчого завдання, що не має відомого рішення.

Основною характерною ознакою дослідницької діяльності є наявність таких елементів, як практична методика дослідження обраного явища, власний експериментальний матеріал, аналіз власних результатів, висновки, що впливають із них. Науково-дослідна робота учнів веде до активного пізнання світу й оволодінню професійними навичками. Головна мета такої роботи школярів – поступове здійснення пізнавального процесу шляхом безпосередньої участі у ньому учня.[3] Завданнями науково-дослідницької роботи є: розвиток самостійності учнів; самореалізація особистості учня; розвиток творчих здібностей учня; комунікабельність учнів. Для успішної реалізації навчально-дослідної діяльності з біології потрібно дотримуватись основних принципів: самодіяльності – учень може оволодіти методикою дослідження тільки через власний досвід; доступності – для підтримки рівня складності матеріалу роботи, дитина повинна сама вибрати тему дослідження; наочності – пізнання учнями властивостей і явищ природи через різноманітні аналізатори; осмислення – здійснюється через складні розумові операції, такі як: синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення; збалансованості – рівновага між культурними традиціями наукового дослідження, новизною питання та неординарністю поставленої задачі.

Організація науково-дослідницької діяльності з біології включає такі етапи: складання списку дітей, що схильні до дослідницької діяльності; виявлення побажань учнів, прогнозування об'єктів і предметів дослідження; формулювання теми (проблеми) майбутньої роботи; організація занять (консультацій) з методології науково-дослідницької діяльності; складання плану дій; самостійна робота учнів з вивчення літератури з конкретного питання; контролюючі консультації (обговорення ходу роботи, проміжних результатів); організація експерименту; вияв труднощів і розробка системи заходів з їх усунення; обробка отриманих результатів; складання плану письмового викладення дослідження; написання і редагування роботи; корегування роботи; написання рецензії; захист роботи; обговорення результатів науково-дослідницької діяльності та прогнозування роботи на майбутніх етапах.[2]

Під час науково-дослідницької діяльності учень-експериментатор проходить декілька сходинок,

що відповідають особливостям вікової психології: репродуктивну, що включає початок та заглиблення в пошукову діяльність через систему олімпіад, конкурсів, турнірів; практичну, що включає ознайомлення з об'єктами і методиками досліджень; дослідницьку, яка сприяє закріпленню експериментальних навичок роботи (учні 7 – 8 класів); творчо-діяльну, що пов'язана з моделюванням, виконанням і захистом своїх проєктів (учні 9 – 11 класів).[4]

Проаналізувавши типові труднощі учнів під час підготовки до написання науково-дослідницької роботи з біології, можна виділити такі основні моменти: інтелектуальні (недостатньо усвідомлена цілісна картина природи, що не дає змоги відображати предмети та явища у взаємозв'язку); експериментальні (недостатня кількість та якість наукового обладнання та не розуміння учнем змін у проведених ним експериментах); трансляційні (не вміння впровадити свої результати в практику); міжособистісні (не вміння вести діалог, прислухатися до думки інших та сприймати їх точку зору). Підтримка вчителем школярі-дослідників заключається у вивченні індивідуального стилю дослідницької діяльності, вияв труднощів та їх причин і допомога в їх подоланні.

Протягом такого виду діяльності у учнів формуються певні уміння та навички: уміння осмислити задачу, для розв'язання якої недостатньо знань; визначити об'єм знань, що необхідні для розв'язання задачі (рефлексивні); уміння знаходити спосіб дій для розв'язання задачі (пошукові); уміння планувати діяльність, час, ресурси; приймати рішення і прогнозувати їх наслідки (менеджерські); уміння вести діалог, дискусію та відстоювати власну точку зору; знаходити компроміс (комунікативні).[1]

Література

1. Лебедев М.В., Дидактические возможности учебного исследования в условиях непрерывного образовательного процесса. Развитие непрерывного образования: материалы III Всероссийской научно-практической конференции с международным участием, посвященной 5-летию Института дополнительного образования и повышения квалификации, Красноярск, 25–26 марта 2010 года / ред. кол.; Е.Н. Белова (отв. ред.); Красноярский государственный педагогический университет им. В.П. Астафьева. – Красноярск, 2010. – с 129.

2. Панченко С.М., Тихенко Л.В. Дослідницька робота школярів з біології: Навчально-методичний посібник / За заг. ред. к.б.н.– Суми: Університет. книга, 2008. – С. 61-67

3. Трубочева С., Кравчук О. Досвід дослідної діяльності – основа формування предметних природознавчих компетенцій учнів / С.Трубочева, О.Кравчук // Біологія і хімія в школі. – 2006. – № 1. – С. 16-17.

4. Чернобровкіна Л.В., Жгут О.А. Залучення обдарованих дітей до навчально-дослідницької роботи з метою розвитку їхніх здібностей і обдарувань. Матеріали всеукраїнської конференції «Моделювання особистісно-розвивального середовища обдарованої дитини», 11-12 жовтня 2011р. м.Київ. – ІОД. – 2011. ст 167-172.

ЗАСОБИ СТИМУЛЮВАННЯ СТУДЕНТІВ ДО КОНСТРУКТИВНОГО ДІАЛОГУ

*О.Г. Жданова-Неділько
Полтава, Україна*

Професійна підготовка майбутнього вчителя – це, насамперед, розвиток у нього здатності до взаємодії з іншими людьми, і такий розвиток бачиться важливою метою викладання усіх навчальних курсів, що засвоюються студентом як основа для подальшої професійної діяльності.

Застосовувана нами методика викладання педагогічних дисциплін базується на засадах аксіологічних (розвиток системи особистісних цінностей відповідно до вимог професії) та акмеологічних (розвиток потребнісно-мотиваційної та діяльнісно-процесуальної сфери особистості з орієнтацією на успішну самореалізацію в професії) і здійснюється через залучення студентів до активного самовираження у спілкуванні.

Так, наприклад, під час семінарських занять рівень засвоєння опорного теоретичного матеріалу перевіряється в ході експрес-тестування, що в сукупності (виконання і перевірка) займає до 15 хв. Об'єктивність і швидкість оцінювання забезпечується за допомогою тестів, що включають кілька варіантів, проте мають спільний дешифратор, який дає змогу швидкої оцінки результатів роботи усієї групи, а традиційність застосування застерігає студентів від часткової і несистематичної підготовки. Вивільнений час присвячується різним видам інтерпретації навчального змісту, що дозволяють надавати йому особистісного сенсу і включати кожного студента до взаємодії з товаришами та викладачем.

Виконувані завдання носять комплексний характер, проте, з огляду на мету нашої статті і відповідно до сутності сторін спілкування, виділених Г. Андреевою [1], умовно можна виокремити завдання загально-аналітичного характеру, зорієнтовані на осмислення кожним студентом змісту навчального матеріалу (наприклад, протягом визначеного часу записати в зошит професійні проблеми, пов'язані з темою заняття; анутовати джерело інформації з точки зору його безпосередньої та відносної змістової відповідності темі й планові заняття; дати стисло історіографію одного з аспектів теми, що вивчається); завдання, зорієнтовані на конкретну аудиторію (виокремити серед обраних проблем одну,